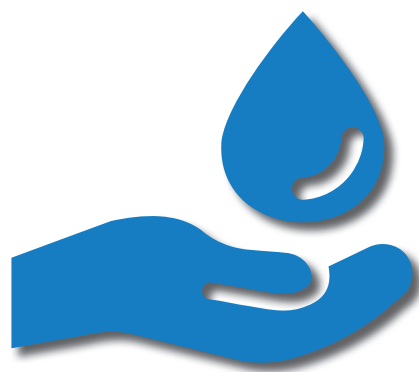

APA

IZVOR AL VIETII ȘI SĂNĂTĂȚII

Aprilie 2019 ♦ Ediție specială ♦ Se distribuie în mod gratuit

SĂ ÎNGRIJIM FIECARE RÂU

Peste 150 de persoane au participat, la 22 martie, la Chișinău, la Conferința cu genericul: „Niciun râu fără atenție”, organizată sub egida Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (MADRM), Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Agenției Austriece pentru Dezvoltare (ADA).

Scopul evenimentului a fost de a sublinia importanța gestionării corecte a tuturor cursurilor de apă, de a identifica problemele existente și posibilele soluții pentru îmbunătățirea calității râurilor din țară. La nivel internațional, sloganul din acest an a fost „Natură pentru Apă”, iar la nivel național a fost ales motto-ul „Niciun râu fără atenție!”, ca răspuns la starea precară în care se află multe râuri din Republica Moldova.

La Conferința națională au participat reprezentanți ai autorităților publice de mediu și ai partenerilor de dezvoltare externi, membri ai Consiliilor de bazine și sub-bazine, reprezentanți ai sectorului academic, mass media, precum și membri ai organizațiilor neguvernamentale de mediu.

Cu ocazia evenimentului, o colecție de 30 tablouri cu imagini ale râurilor pitorești din Republica Moldova și cu peisajele oferite de aceste corpuri de apă a fost vernisată de către Mișcarea Ecologistă din Moldova.

Ministrul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Nicolae Ciubuc, a vorbit în cadrul evenimentului despre importanța accesului cetățenilor

la apă și rolul resurselor de apă în asigurarea standardelor de viață a populației.

„În Republica Moldova există peste 3 mii de râuri, iar clasele IV și V de calitate a acestora ne indică, din păcate, gradul înalt de poluare. Doar fluviul Nistru și râul Prut, pe diferite sectoare, au clasa de calitate II și III. În conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, urmează a fi implementate un șir de acțiuni care să contribuie la protecția resursei de apă și asigurarea accesului echitabil la apă. Ne propunem să îmbunătățim cadrul normativ, să îmbunătățim rețeaua de monitorizare a calității apelor râurilor mici, în special prin organizarea de expediții în teritoriu, care vor începe în această primăvară. Expedițiile sunt planificate pentru un an de zile, iar un rezultat așteptat este de a cunoaște starea reală a fiecărui râuleț din țară. MADRM va depune eforturi pentru a crea premisele necesare ca până în anul 2030 toți cetățenii să aibă acces la apă calitativă”, a subliniat, în discursul său, ministrul Nicolae Ciubuc.

Totodată, oficialul a precizat că prin modificările aprobate în 2018 la Legea

Vedere a pitorescului râu Râul la Mașcăuți

apelor, se accentuează necesitatea sporirii măsurilor de protecție a resurselor de apă, consolidarea activității Comitetelor bazinale și de sub-bazin pentru implicare mai activă în gestionarea districtelor.

„Acum este important să ne consolidăm eforturile de implementare a acțiunilor și măsurilor prevăzute în Planuri ca să înregistrăm acele rezultate spre care tindem, mă refer aici la atingerea clasei III de calitate pentru toate râurile din țară până în anul

2030, conservarea vieții acvatice, asigurarea cantității și calității adecvate pentru toate cerințele. Măsuri corespunzătoare urmează a fi întreprinse pentru toate râurile – pentru a nu lăsa „Niciun râu fără atenție!” Acum, mai mult ca oricând, se impune protejarea surselor de apă pentru a lăsa generațiilor viitoare resurse suficiente și un mediu sănătos”, a precizat ministrul Nicolae Ciubuc.

În Republica Moldova volumul de apă disponibil pe cap de locuitor este

de aproximativ 500 m³ pe an sau chiar mai puțin. Pragurile recomandate la nivel internațional arată un volum de circa trei ori mai mare.

La final, participanții la Conferința națională „Niciun râu fără atenție”, au adoptat o Rezoluție pentru protecția în comun a resurselor de apă, care poate fi considerată drept foaie de parcurs în restabilirea râurilor din Republica Moldova și în monitorizarea angajamentelor luate.

Rezoluția Conferinței naționale consacrată Zilei Mondiale a Apelor

Referindu-se la domeniile actuale ale protecției resurselor de apă și folosirii durabile a ecosistemelor acvatice în Republica Moldova, participanții la Conferință au reafirmat necesitatea unei campanii naționale cu consolidarea eforturilor tuturor actorilor publici (centrali și locali), privați, mediul academic și sectorul asociativ în ceea ce privește protecția și ameliorarea stării ecologice a râurilor mici din Republica Moldova.

Recunoscând, următoarele atribuții ale autorităților administrației publice locale:

a) întrețin și gestionează corpurile de apă de suprafață, zonele și fâșiile de protecție a apelor aflate în gestiune;

b) își delegă reprezentanții în comitetul districtului bazinului hidrografic;

c) informează societatea civilă și părțile interesate despre anumite aspecte din domeniul apelor, inclusiv despre restricțiile și interdicțiile folosinței apelor;

d) creează, în colaborare cu asociații obștești, comitete sub-bazinale ale râurilor mici;

e) realizează alte sarcini prevăzute de lege.

Menționând, că un pas important în protecția și conservarea resurselor de apă și ecosistemelor râurilor a fost elaborarea și aprobarea modificărilor și completărilor la Legea Apelor, aprobate la 15 noiembrie 2018 și publicate la 04 ianuarie 2019, privind introducerea noțiunilor noi, incluse în lege și prevederi, care introduc restricții la bara-

Slogan la nivel mondial:

Apă pentru toți

Tematica Conferinței: **Niciun râu fără atenție!**

Sala arhiplină a Conferinței naționale „Niciun râu fără atenție!”

rea cursurilor de apă în cazul construcției iazurilor pe terenuri publice sau private etc.

Atrăgând atenția, că Legea cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, reglementează modul de creare a

zonelor de protecție a apelor și a fâșiilor riverane de protecție a apelor râurilor și bazinelor de apă, regimul de folosire și activitatea de ocrotire a lor.

Accentuând, că unul din obiectivele de bază al Strategiei de mediu pentru anii 2014-

2023 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestora prevede îmbunătățirea calității a cel puțin 50% din apele de suprafață și implementarea sistemului de management al bazinelor hidrografice.

Continuare în pag. 4

Problemele râurilor mici au fost abordate la nivel național

Trei conferințe regionale dedicate resurselor de apă

In cadrul proiectului „Managementul integrat al resurselor de apă în Republica Moldova – pentru o dezvoltare durabilă și populație sănătoasă”, Mișcarea Ecologistă și-a propus a desfășura trei conferințe regionale (Sud, Centru și Nord), pentru a dezbate starea ecologică a resurselor acvatice și a promova importanța administrării cursurilor de apă pe principiul bazinal, precum și pentru a identifica măsuri concrete pentru asigurarea securității ecologice și alimentare cu apă a cetățenilor. Conferințele au avut ca obiectiv și încurajarea creării și funcționării Comitetelor de bazin și sub-bazin hidrografic ca instrumente de administrare a bazinelor acvatice și a râurilor din arealul localităților riverane.

Probleme și soluții pentru ape curate la sud

Primul eveniment de acest gen s-a desfășurat la 6 februarie 2019, în orașul Cimișlia. La conferință au participat reprezentanți ai administrației publice locale din cele opt raioane de sud ale țării, colaboratori ai Inspecțiilor Ecologice, ai Centrelor de Sănătate Publică, precum și membri ai organizațiilor neguvernamentale locale și ai comitetelor de sub-bazine hidrografice.

În deschiderea conferinței, Alecu Reniță, președintele Mișcării Ecologice din Moldova, a vorbit despre starea ecologică precară a resurselor acvatice, inclusiv în sudul Republicii Moldova. Potrivit expertului, este necesară o politică clară națională referitor la resursele acvatice. „Avem un pachet mare de legi, însă ele nu sunt respectate. Avem o ignoranță ecologică, o lipsă de cultură ecologică în societate, astfel că ne confruntăm cu indiferența și față de picătura de apă, și față de tot ceea ce înseamnă prevederi ale legislației de mediu”, a declarat Alecu Reniță.

În cadrul evenimentului s-au discutat aspecte legate de politici naționale în domeniul resurselor acvatice, prezentate pe larg de Adrian Delinschi, șeful Direcției politice de management integrat al resurselor de apă. Reprezentantul Agenției „Apele Moldovei”, Dumitru Proca, a vorbit despre starea resurselor de apă la nivel regional, iar Natalia Dubalari, specialist în probleme de planificare strategică și programare la Agenția de Dezvoltare Sud, a prezentat proiectele de dezvoltare regională bazate pe valorificarea resurselor de apă din sudul țării.

Iuliana Cantaragiu, expertă de mediu la Centrul Național de Mediu, a prezentat audienței conceptul de management integrat al bazinelor hidrografice, a adus în discuție multe exemple de administrare a bazinelor hidrografice din Republica Moldova, a explicat principiile creării și funcționării acestora. Ideea subliniată de expertă este că cetățenii și toți actorii locali, care trăiesc și desfășoară activitate în bazinul hidrografic al unui anumit râu, trebuie să se implice

în guvernarea resursei acvatice și să participe la luarea deciziilor în acest domeniu. Ion Bizu, primar al satului Cârpești și președinte al Comitetului de sub-bazin al râului Larga a vorbit despre activitatea comitetului de sub-bazin pe care-l conduce, despre problemele stringente și succesele înregistrate.

Participanții la conferință au adresat întrebări raportorilor, au formulat sugestii, comentarii și propuneri referitor la ideile comunicate. Reprezentanții unor primării din raionul Cimișlia au acordat un interes deosebit managementului integrat al resurselor de apă din bazinul Ialpuș, în al cărui comitet sunt membri. Ei au dezbătut problemele legate de funcționarea stațiilor de epurare a apelor uzate, necesitatea construcției/reconstrucției stațiilor de epurare și dificultățile de finanțare legate de acestea, precum și managementul deșeurilor, irigarea ilegală etc., iar mai mulți primari au abordat problema clarificării proprietății lacurilor de acumulare.

La finalul conferinței au fost identificate acțiuni de soluționare a problemelor prioritare: desfundarea și amenajarea izvoarelor, restabilirea fâșiilor forestiere de protecție, extinderea sistemelor de canalizare, reabilitarea stațiilor de epurare, necesitatea elaborării Regulamentelor de exploatare a iazurilor și lacurilor de acumulare, campanii de informare a populației pentru promovarea utilizării detergenților ecologici, un control mai eficient privind aplicarea legislației de mediu.

Publicul de la Soroca interesat de protecția resurselor de apă, dar și de surse de finanțare

Dificultăți, rezultate, lecții învățate - Valeriu Țarigradschi, secretar al Comitetului de sub-bazin hidrografic Camenca

Rolul societății civile este incontestabil în mobilizarea cetățenilor pentru protecția resurselor de apă, a remarcat secretarul de stat, Valentina Țapiș

Un succes în regiunea de centru: proiectul de reabilitare pentru râul Bâc

A doua conferință regională a avut loc la Chișinău, la 14 martie 2019. Evenimentul a coincis cu Ziua Internațională a Râurilor, iar temele abordate în cadrul conferinței s-au concentrat pe starea ecologică precară a râurilor din regiunea de centru a republicii. Evenimentul a fost organizat în parteneriat cu Ministerul Dezvoltării Regionale, Agriculturii și Mediului și a întrunit la aceeași

Primarii din regiunea de sud s-au implicat activ în discuțiile despre starea râurilor

Reabilitarea râului Bâc este un proiect necesar și important, spune Victor Gori, primar al comunei Botnărești, și președinte al Comitetului de sub-bazin al râului Bâc

management integrat al resurselor de apă, a prezentat prevederile politicii naționale în domeniul resurselor acvatice. Directorul Agenției „Apele Moldovei”, Radu Cazacu, a vorbit despre starea resurselor de apă la nivel regional și eforturile care trebuie depuse pentru îmbunătățirea situației acestora. Iuliana Cantaragiu, expertă de mediu la Centrul Național de Mediu, a prezentat audienței conceptul de management integrat al bazinelor hidrografice, făcând referire la activitatea comitetelor de sub-bazin constituite în ultimii ani în Republica Moldova. Ea a menționat că înființarea acestor comitete este o cerință care reiese din Directiva Cadru Apă a Uniunii Europene. Documentul stipulează că cel mai bun model de gospodărire a apei este la nivel de bazin hidrografic – unitate geografică și hidrologică naturală – și că administrarea unui râu nu se face la nivelul limitelor administrative sau politice. Un studiu de caz în acest sens a fost oferit de Victor Gori, primar al comunei Botnărești, raionul Anenii Noi și președinte al Comitetului de sub-bazin al râului Bâc. El a enumerat succesele făcute de echipa comitetului în cei șapte ani de activitate, problemele cu care se confruntă în continuare bazinul râului Bâc și

perspectivele de îmbunătățire a stării ecologice a acestuia. Primarul Victor Gori a menționat despre succesul activității Comitetului – obținerea unui grant de 10 milioane de euro din partea Guvernului României pentru amenajarea și curățarea râului Bâc. Proiectul are scopul de a îmbunătăți situația critică a albiei râului Bâc, obiectul general fiind reducerea vulnerabilității zonelor râului Bâc afectate de schimbările climatice și cu impact negativ asupra infrastructurii urbane din mun. Chișinău, inclusiv reducerea riscului de inundații. Zonele țintă ale proiectului sunt porțiunile de râu de la Vatra la Chișinău (str. Grădina Botanică) – 24,56 km și prin Strășeni – 21,38 km.

Lilia Curchi, redactor-șef coordonator al revistei NATURA, a prezentat pe scurt metodele și instrumentele de mobilizare a comunității și colaborare cu mass-media în abordarea problemelor ce vizează resursele acvatice. „Cetățenii au dreptul de a cunoaște situația surselor de apă din localitate, regiune, la nivel național. Astfel, vor fi încurajați să contribuie la luarea deciziilor, la soluționarea problemelor, prin implicare directă”, a remarcat Lilia Curchi.

În prim plan: fluviul Nistru

A treia conferință dedicată resurselor de apă, de această dată de la nord, a avut loc la Soroca, pe data de 29 martie 2019, în incinta Muzeului de Istorie și Etnografie. Au participat reprezentanți ai administrațiilor publice locale și ai Inspecțiilor Ecologice din zece raioane de nord, precum și organizațiilor de mediu care își desfășoară activitatea în această regiune. Evenimentul a debutat cu un cuvânt de salut din partea gazdei, Nicolae Bulat, directorul Muzeului de Istorie și Etnografie. Nicolae Bulat a vorbit despre însemnătatea istorică a fluviului Nistru în raport

cu orașul Soroca și cu întreaga zonă de nord a Basarabiei. Alecu Reniță, președintele Mișcării Ecologice din Moldova, a subliniat vulnerabilitatea fluviului Nistru și problemele cu care se confruntă: construcția hidrocentralelor și a barajelor, poluarea fizică și chimică. „Dacă autoritățile ucrainene își vor atinge obiectivul de a construi 6 hidrocentrale noi pe fluviul Nistru până în 2026, consecințele vor fi dramatice, în special pentru Republica Moldova. Nistrul reprezintă principala sursă de apă potabilă la nivel național. Orașe precum Chișinău, Bălți, Rezina, Soroca, Criuleni, Orhei, care folosesc zilnic această sursă de apă, direct din Nistru, se vor confrunta cu deficite uriașe de apă potabilă ce pot rezulta într-o criză umanitară forțată”, a afirmat președintele Mișcării Ecologice din Moldova.

Iurie Bejan, doctor în geografie, Institutul de Ecologie și Geografie, a prezentat pe larg conceptul de management integrat al bazinelor hidrografice, utilizând exemplul Planurilor de Gestionare a bazinelor hidrografice (Nistru, Prut-Dunăre-Marea Neagră). Iurie Bejan a explicat care este importanța unui astfel de plan de bazin hidrografic, ce trebuie să conțină și ce aspecte prevede: evaluarea calității și a cantității resurselor de apă în cadrul districtului bazinului hidrografic, evaluarea riscului deficitului de apă, al secetei, al inundațiilor, al poluării și al eșecului barajelor din cadrul districtului bazinului hidrografic; identificarea zonelor din districtul bazinului hidrografic în care există risc de poluare din surse difuze; prioritățile folosinței speciale a apei ș.a.

Un caz concret care arată activitatea comitetelor de bazine și sub-bazine hidrografice a fost descris de către Valeriu Țarigradschi, Secretar al Comitetului de sub-bazin hidrografic Camenca. El a prezentat necesitatea fondării acestui comitet, principiile de activitate a acestuia și date generale despre bazinul hidrografic al râului Camenca. Domnul Țarigradschi a enumerat și problemele identificate în arealul acestui bazin și proiectele de succes prin care a reușit soluționarea unora dintre ele.

La finalul conferinței, Lilia Curchi a împărtășit cu membrii audienței secretele și tehnicile recomandate în mobilizarea comunităților locale și colaborarea cu mass-media în abordarea problemelor ce vizează resursele acvatice. În calitate sa de jurnalist de mediu și redactor-coordonator al revistei NATURA, Lilia Curchi a enumerat modalitățile de informare a publicului larg în legătură cu anumite probleme ecologice, aducând exemplul implicării revistei NATURA în mediatizarea situației sensibile a fluviului Nistru, problemelor râului Prut și a râurilor mici.

Șirul de conferințe regionale a avut loc în cadrul proiectului „Managementul integrat al resurselor de apă în Republica Moldova – pentru o dezvoltare durabilă și populație sănătoasă”, susținut de Programul de Suport destinate ONG-urilor de mediu în domeniul managementului integrat al resurselor de apă, administrat de Agenția „Apele Moldovei”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA).

Rezultatele celei de-a 2-a ședințe a Comisiei Nistrene

In data de 4-5 aprilie 2019, la Kiev, s-a desfășurat cea de-a 2-a ședință a Comisiei privind utilizarea durabilă și protecția fluviului Nistru (numită și Comisia Nistreană), creată în baza Acordului bilateral între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei, semnat la Roma în 2012.

În agenda ședinței au fost incluse subiecte ordinare, care vizează activitatea grupurilor de lucru ale Comisiei, rezultatele studiilor efectuate în cadrul proiectului transfrontalier pe Nistru, finanțat de GEF/OSCE, etc., dar și subiecte sensibile, atât pentru partea moldavă, cât și pentru partea ucraineană, cum ar fi hidroenergetica, poluarea fluviului cu apele uzate provenite din mun. Soroca și cu deșeuri de la activitățile petroliere, chimice și energetice, deșeuri care se păstrează în haldele deschise în amonte pe râul Nistru.

Prezentările activității grupurilor de lucru au scos în evidență faptul că s-a creat o platformă de discuții între diverse instituții de stat și organe competente din ambele țări, care identifică lacunele de cooperare existente anterior și oferă propuneri și soluții pentru facilitarea acestei cooperări pe aspecte ce țin de planificare în gestionarea resurselor de apă în bazin, monitoring-ul calității și cantității apei, prevenirea și diminuarea riscurilor de situații excepționale, protecția ecosistemelor. Trebuie să menționăm, că ambele țări sunt semnatare ale Acordurilor de Asociere cu Uniunea Europeană, prin care s-au angajat să armonizeze cadrul normativ național la Directiva-cadru Apă a UE și alte Directive conexe, cum ar fi prevenirea poluării, riscurilor de inundații. Respectiv, deși sunt la început de cale de a implementa principiile de management integrat al resurselor de apă, pe care se bazează Directiva-cadru Apă, ambele state depun eforturi pentru a vizualiza bazinul hidrografic al fluviului Nistru ca un tot întreg și a învăța să gestioneze resursele de apă în bazin în așa fel, ca să fie garantat fiecărui om dreptul la apă - în calitate bună și cantitate suficientă.

Trebuie de menționat că ședințele grupurilor de lucru au loc în mare parte virtual, ceea ce îngreunează procesul de discuții și negocieri între ambele părți. Respectiv, s-a simțit necesitatea organizării, cel puțin periodic, a unor ședințe a grupurilor de lucru cu prezența fizică a membrilor și nu doar virtuală, lucru pe care ar trebui să-l ia în considerație Guvernele ambelor state în vederea acoperirii bugetare ale acestor ședințe, dacă recunosc în mod real importanța fluviului Nistru și nu doar declarativ.

În cadrul ședinței au fost prezentate rezultatele finale sau intermediare a câtorva studii efectuate în cadrul proiectului transfrontalier Nistrean, susținut financiar de GEF/OSCE. Unul din studiile prezentate a vizat o analiză a situației depozitelor de deșeuri toxice (halele deschise) aflate în bazinul fluviului Nistru acumulate încă din perioada sovietică în procesul realizării activităților chimice, energetice și petroliere. Astfel, pe teritoriul Ucrainei se află 368 de depozite de deșeuri toxice generate din activitățile economice din domeniile industriei de prelucrare a petrolului, industriei chimice, industriei

metalurgice, energetice, construcției de mașini, extragere a cărbunului și altele. Din cele 368 de depozite de deșeuri toxice, în bazinul fluviului Nistru sunt amplasate 25 de depozite pe teritoriul a 12 întreprinderi, unde în total sunt stocate 165 mln. tone de deșeuri toxice industriale (în cazul a 2 obiecte cantitatea și tipul deșeurilor încă nu a fost evaluat). Majoritatea acestor depozite sunt amplasate în apropierea cursurilor de apă, fie afluenți ai fluviului Nistru, fie chiar fluviul Nistru (depozitele de deșeuri îmbogățite cu minereu de sulf a Î.S. „Sîrca”). Experții implicați în această evaluare au elaborat și un șir de recomandări pentru fiecare depozit: decontaminarea și remedierea terenurilor, fortificarea barajelor, lichidarea depozitelor, angajarea personalului calificat pentru gestionarea deșeurilor periculoase la aceste întreprinderi și altele. Toate datele și imaginile prezentate au fost extrem de șocante, cel puțin pentru delegația părții moldovenești, care a și reacționat cu întrebări referitor la perspectiva implementării acelor recomandări oferite de experți pentru diminuarea riscurilor de poluare al apelor de suprafață și subterane din bazin. La aceste întrebări partea ucraineană, la momentul actual, nu are răspuns, deși trebuie să recunoaștem că asemenea informații au fost prezentate pentru prima dată în mod oficial la nivel transfrontalier, în cadrul ședinței Comisiei Nistrene, fapt care a și menționat de partea ucraineană a Comisiei.

O altă prezentare care a atras atenția membrilor Comisiei a fost referitor la concluziile grupului de lucru special, format în cadrul proiectului GEF/OSCE, care a avut sarcina să analizeze impactul activității Complexului hidroenergetic Nistrean asupra fluviului Nistru. Raportul încă este în proces de elaborare, însă concluziile identificate până în prezent sunt relevante. Astfel, grupul de lucru recunoaște că activitatea Complexului hidroenergetic Nistrean (CHEN) are impact asupra stocului de material dur (nisip și prundiș) în Nistru pe tot cursul fluviului în aval de CHEN; schimbării regimului termic al apei în porțiunea transfrontalieră a Nistrului, mai jos de CHE-2 (barajul de la Naslavcea); stării structurale a fluviului, marcat de înierbarea albiei fluviului, ceea ce este un indicator de transformare treptată în mlaștină; modificării tipurilor de specii de macronevertebrate, creșterea numărului acestora și înrăutățirea condițiilor de trai pentru macronevertebratele sensibile la poluare, ceea ce este un indicator de înrăutățire a calității apei fluviului; modificării tipurilor de pești, scăderea numărului și tipurilor de pești prețioși, dar și din categoriile celor rari și pe cale de dispariție, ceea ce confirmă înrăutățirea calității apei fluviului. De asemenea, s-a recunoscut existența fluctuațiilor bruște, pe parcursul zilei, de temperatură, nivel și debit al fluviului, precum și secarea unor porțiuni ale albiei râului, mai jos de CHE-2 (barajul de la Naslavcea, partea transfrontalieră a Nistrului), care au un impact asupra ecosistemelor fluviului Nistru. Studiul a scos în evidență că, de facto, încă sunt multe necunoscute referitor la impact, care necesită a fi studiate, cum ar fi: modificarea în timp a stocului de nisip și prundiș și cantitatea necesară, numărul locurilor de înierbare a râului și

Nistru la Holoșnița

consecințele acestui proces, impactul schimbării temperaturii asupra macronevertebratelor, pronosticul utilizării apei în bazin, etc. Studiul urmează a fi definitivat, după care va fi accesibil publicului.

Un subiect care a trezit discuții aprinse a fost cel referitor la Regulile de exploatare a Complexului Hidroenergetic Nistrean. În acest context, partea ucraineană a venit cu o analiză istorică a datelor despre volumele de apă acumulate și deversate în fluviul Nistru, încercând să punteze faptul că volumul de apă minim de 130 m³/s, solicitat de Moldova în procesul de negocieri, este irealizabil, dat fiind faptul că datele prezentate de aceștia arată că fluviul Nistru nu a avut acest volum de apă constant pe parcursul multor ani. În același timp, partea moldavă a Comisiei a abordat întrebarea despre natura juridică a documentului care se dorește a fi avizat de Comisie. Din punctul nostru de vedere, natura juridică a documentului este foarte importantă, căci astfel se va stabili modul de soluționare a diferendelor între părți (Moldova și Ucraina) în cazul nerespectării stipulărilor prevăzute de Regulament. Astfel, dacă Regulamentul va fi un document aprobat doar de instituțiile de resort din Ucraina, în cazul nerespectării stipulărilor Regulamentului, agentul economic care exploatează Complexul Hidroenergetic Nistrean va răspunde administrativ în fața organelor competente din Ucraina, în baza legislației ucrainene, însă impactul produs de acesta, care va fi în mare parte resimțit pe teritoriul Moldovei, nu va fi compensat, pentru că acest lucru nu se regăsește în acest document sau în oricare altul în vigoare la momentul actual.

Rezolvarea acestor probleme este o sarcină dificilă pentru ambele state, dar partea pozitivă a lucrurilor este că au început discuțiile despre ele, deși dificile, pe alocuri chiar și aprinse, însă doar recunoașterea problemelor și dorința de soluționare a lor poate duce la îmbunătățirea stării resurselor de apă în bazinul fluviului Nistru, unde locuiesc cca. 8 mln. de cetățeni ai ambelor state.

În cadrul negocierilor au mai fost abordat subiectul referitor la construcția celor 6 hidrocentrale și extinderea Complexului hidroenergetic Nistrean prin construcția a încă 3 turbine adiționale la Centrala de Acumulare prin Pompare. Partea ucraineană a informat participanții că actualmente orice construcție nouă de 6 hidrocentrale este oprită. Statul Ucrainean trebuie să elaboreze un document de politică în care să fie prevăzută această nouă construcție de 6 hidrocentrale, proiectul de construcție va fi supus evaluării strategice de mediu, așa cum preve-

de legislația Ucrainei și a Moldovei, ambele armonizate la directivele UE. În cazul în care va fi recunoscut impactul transfrontalier al acestui document de politici va fi implicată și partea Moldovei pentru consultări. Doar ulterior, documentația tehnică de construcție va fi supusă evaluării impactului asupra mediului, cu implicarea Moldovei în consultări. Și această procedură este reglementată de cadrul normativ al ambelor state și racordată la cerințele Directivelor UE.

Spiritele s-au încins atunci când a fost pusă în discuție extinderea Complexului hidroenergetic Nistrean cu încă 3 turbine (în total vor fi 7). În opinia delegației Republicii Moldova, această construcție ar avea un potențial impact semnificativ asupra Nistrului, pe lângă cel deja existent. Delegația moldavă a cerut să fie prezentate toate documentele (de mediu, tehnice și acte permise) ce au fost emise de autorități, pentru activitatea CHEN, chiar dacă acestea sunt datate din perioada sovietică.

O altă întrebare arzătoare ridicată în cadrul ședinței a fost introducerea de ambele părți, inclusiv și din partea din stânga a Nistrului a interdicției pentru pescuitul industrial. Între malurile drept și stâng al Nistrului s-a ajuns la un acord comun și pescuitul industrial este interzis. Autoritățile ucrainene, deși declarase că la fel au interdicție, le-au fost prezentate probe că totuși în Delta Nistrului sunt 2-3 companii ucrainene care au cote pentru pescuitul industrial și practică acest gen de activitate. Părțile au convenit să verifice situația și să fie interzis pescuitul industrial, doar cel de amatori și sportiv să fie permis.

Următoarea ședință a Comisiei Nistrene este planificată pentru octombrie 2019 și va avea loc în Chișinău. Între timp ambele state se pregătesc de marcarea zilei Nistrului, planificată pentru ultimul weekend a lunii mai și invitația oficială din partea Moldovei față de Ucraina a fost acceptată.

Trebuie de recunoscut că ședința nu a fost una ușoară, echipa din partea Moldovei a fost bine pregătită și la toate punctele din Agendă au avut rapoartele pregătite și poziția stabilită. Până la următoarea ședință sunt și multe de făcut.

Materialele ședinței pot fi accesate pe link-ul următor - <https://dniester-commission.com/meetings/vtoroe-zasedanie-dvustoronnej-dnestrovskoj-komissii-v-g-kieve/>

Iuliana CANTARAGIU,

Rodica IORDANOV,

reprezentantele sectorului
neguvernamental de mediu în
Comisia privind utilizarea durabilă
și protecția fluviului Nistru

Barajul de la Naslavcea preluat abuziv de partea ucraineană. Cerem reîntoarcerea părții de baraj care aparține Republicii Moldova

Rezoluția Conferinței naționale consacrată Zilei Mondiale a Apelor

Continuare din pag. 1

Ținând cont de faptul, că acțiunile prioritare ale Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030”, aprobate de Parlamentul R. Moldova la 14 decembrie 2018, prevăd îmbunătățirea calității apelor din fluviul Nistru, râul Prut și pentru alte ape de suprafață; implementarea principiilor de management integrat al resurselor de apă pe toate bazinele și sub-bazinele hidrografice, inclusiv prin aplicarea practicilor prietenoase mediului în toate sectoarele economiei naționale.

Accentuând necesitatea realizării măsurilor practice de atingere a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, stabilite în R. Moldova în anul 2017, care prevăd îmbunătățirea calității și cantității resurselor de apă și contribuie la dezvoltarea comunităților la nivel local prin oferire de servicii ecosistemice (Obiectivele 15.2, 15.3, 15.5, 15.9).

Recunoscând suportul semnificativ acordat de către Programul de Suport (granturi) pentru proiecte mici oferite ONG-urilor în domeniul managementului integrat al resurselor de apă, finanțat din Proiectul „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul alimentării cu apă și sanitație din R. Moldova”.

Salutând implicarea eficientă a Asociațiilor Obștești de mediu în soluționarea problemelor râurilor mici la nivel național și local, inclusive prin crearea, menținerea activităților Comitetelor sub-bazinale, care stau la baza acestor activități de promovare a procesului de gestionare integrată a resurselor de apă în R. Moldova.

Reieșind din faptul, că în conformitate cu articolul 11, litera d) al Legii apelor nr.272 din 23.12.2011, în anul 2018 în Republica Moldova a luat amploare procesul de protecție a râurilor mici și de creare a Comitetelor

sub-bazinale, care este coordonat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Agenția „Apele Moldovei”, cu implicarea activă a Asociațiilor Obștești.

Recunoscând problemele prioritare pentru râurile mici:

- Lipsa unui management integrat al apelor în bazinul râului și lipsa colaborării în domeniul dat între raioane sau autoritățile/instituțiile abilitate;
- Canalizarea râurilor, îndreptarea sau transferarea albiei naturale;
- Nerespectarea regimului hidrologic al râului (îndiguiri ilegale, nerespectarea regimului de exploatare a lacurilor etc.);
- Nerespectarea zonelor riverane de protecție; lipsa fâșiilor de protecție ale râului, a bazinelor acvatice și ale terenurilor agricole;
- Lipsa continuității cercetărilor pentru a evalua bilanțul apei/regimul hidrologic/stării calității apei;
- Epuizarea apelor, erodarea și înămolierea albiilor râurilor și afluenților;
- Captarea și degradarea izvoarelor;
- Îndiguiri/baraje ilegale pe cursurile râurilor și afluenților;
- Seceta hidrologică și impactul schimbărilor climatice din ultimii ani;
- Lipsa managementului adecvat al ariilor protejate și de conservare a biodiversității și ecosistemelor naturale;
- Pășunatul excesiv și ilegal, chiar și în fâșiile riverane de protecție, uneori și în păduri, face aproape imposibilă plantarea perdelelor forestiere de protecție și crearea spațiilor verzi;
- Problema gestionării deșeurilor menajere și a celor industriale, din construcții și

Slogan la nivel mondial:

Apă pentru toți

Tematica Conferinței: **Niciun râu fără atenție!**

agricole – gunoști ilicite sau neautorizate;

- Lipsa unei informații actualizate privind gestionarea acumulărilor de apă. Lacurile și iazurile din bazinul râului sunt în mare parte arendate și prost administrate, deseori seacă și nu mai pot contribui la alimentarea râurilor sau servicii de ecosistem. La majoritatea bazinelor acvatice lipsesc pașapoartele tehnice și regulile de exploatare;
- Impactul activităților agricole asupra resurselor de apă (poluare, irigare, eroziune);
- Necesitatea actualizării și completării compartimentelor de mediu din Strategiile de dezvoltare social-economică a raioanelor;
- Lipsa unor date în dinamică privind starea și factorii de mediu din teritoriu, dezagregări pe raioane și localități cu referire la sub-bazin;
- Lipsa resurselor financiare la nivel de raion/localități pentru măsuri de protecție a mediului și a cursurilor de apă, capacități limitate pentru elaborarea și promovarea proiectelor;
- Gradul mic de împădurire;
- Nivelul mic de informare și conștientizare a publicului referitor la protecția și restabilirea resurselor de apă;
- Importanța apei fluviului Nistru pentru dezvoltarea societății din Republica Moldova.

Luând în considerare problemele expuse privind starea râurilor mici din Republica Moldova, participanții la conferință înaintază următoarele recomandări în adresa factorilor de decizie:

1. Restabilirea regimului hidrologic al râurilor pe întreaga perioadă a anului, cu realizarea măsurilor necesare legate de curățirea și amenajarea izvoarelor și afluenților, identificarea izvoarelor cap-

tate ilegal, lichidarea îndiguirilor ilicite, respectarea regimului de exploatare a bazinelor de apă, examinarea posibilității de restabilire a albiei naturale a râurilor etc.

2. Realizarea măsurilor de identificare și lichidare a gunoștilor ilicite din fâșiile riverane ale râurilor, din localități și pe afluenți.

3. Activitățile de protecție a râurilor să se bazeze pe studii științifice.

4. Delimitarea și împădurirea fâșiilor și zonelor de protecție a râurilor pe întreg cursul, inclusiv pe terenurile agricole și în zona lacurilor de acumulare, iazurilor etc.

5. Asigurarea continuității măsurilor de informare, educare și conștientizare a populației, elevilor, agenților economici etc., referitor la protecția și restabilirea ecosistemelor râului, respectiv solicităm Ministerului Educației, Culturii și Cercetării introducerea orelor de protecția a mediului în școli și licee.

6. Facilitarea colaborării între raioane, primării, instituții și societatea civilă în cadrul tuturor Comitetelor sub-bazinale.

7. Atragerea asistenței tehnice și financiare interne și externe pentru soluționarea problemei râurilor mici.

8. Plantările în cadrul evenimentului anual „Un arbore pentru dăinuirea noastră” în anii 2019-2020 să fie efectuate în zonele și fâșiile de protecție a râurilor.

9. Motivarea autorităților publice locale prin majorarea primelor pentru Concursul „Râu curat de la sat la sat” și acordarea doar autorităților din sub-bazinele care au demonstrat un grad sporit de activitate în crearea Comitetelor sub-bazinale și elaborarea Planurilor de gestionare a bazinelor hidrografice.

10. Implementarea planurilor de gestionare a bazinelor

hidrografice ale râurilor mici să fie susținută inclusiv din sursele Fondului Ecologic Național.

11. Declararea la nivel național a anului 2020 – „Anul protecției râurilor mici”.

12. Necesitatea urgentă de a îmbunătăți legislația națională pentru a asigura eficient interesul autorităților publice locale în crearea zonelor de protecție a râurilor mici și pentru a preveni în mod eficient cazurile de poluare a râurilor mici de întreprinderile din industria prelucrătoare.

13. Îmbunătățirea legislației naționale privind accesul gratuit la informația de mediu.

14. Majorarea amenzilor pentru poluarea apelor.

15. Coordonarea cu autoritățile publice locale eliberarea autorizației de deversare a apelor uzate în corpurile de apă naturale.

16. Asistența financiară pentru secretariatele Comitetelor sub-bazinale.

17. Modificarea standardelor privind calitatea resurselor piscicole comercializate pe piața internă.

18. Prioritizarea investițiilor bugetare în construcția sistemelor de canalizare și stațiilor de epurare a apelor uzate. Respectiv, dezvoltarea sistemelor de aprovizionare cu apă doar cu construcția în paralel a sistemelor de canalizare și stațiilor de epurare a apelor uzate.

19. Desemnarea Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului ca instituție care coordonează activitățile privind problemele de exploatare a Complexului Hidroenergetic Novodnestrovsk.

20. Negocierile cu privire la exploatarea Complexului Hidroenergetic Novodnestrovsk să fie bazate pe prioritățile și necesitățile cetățenilor Republicii Moldova.

Chișinău, 22 martie 2019